

המעגל הרחב של נפגעי הטרור

עו"ד יואב אלמגור | 22.01.2015

רבים מהאזרחים אשר נחשפים לאירועי טרור ולאירועים טראומטיים אחרים מפתחים תגובות של חרדה או התמוטטות נפשית. רבים מהנפגעים האלה לא מפתחים תסמינים בסמוך לאירוע, ולכן הם חומקים מתחת לרדאר ולא זוכים לטיפול ומעקב רפואי ופסיכולוגי הולם

מניין הפצועים בפגיעה הדקירה המתועב אשר אירע אתמול (ד', 21.1) מפורסם בתקשורת בכותרות המרכזיות. התקשורת מקפידה להבחין בין פצועים קל,

בינוני וקשה, ואולם לאירוע הנורא קיימים נפגעים רבים נוספים: כל מי שנחשף לפגיעה – כולל השוטרים וגורמי הביטחון אשר הגיעו לאזור – עלול לסבול ממשקעים נפשיים שעלולים להתמיר בעתיד.

רבים מהאזרחים אשר נחשפים לאירועי טרור ולאירועים טראומטיים אחרים מפתחים תגובות של חרדה או התמוטטות נפשית. רבים מהנפגעים האלה לא מפתחים תסמינים בסמוך לאירוע, ולכן הם חומקים מתחת לרדאר ולא זוכים לתיוג של "נפגעי חרדה". נפגעי החרדה המיידים עשויים לקבל טיפול רפואי מידי שיסייע להם רבות, אך גם מי שלא הוגדר כנפגע חרדה עלול לפתח בהמשך פגיעה פוסט-טראומטית חמורה, אשר עלולה להשפיע על חייו למשך שנים ארוכות.

מבין הנוכחים באירוע הדקירה עלולים להיות כאלו שיזכרו את האירוע שנים רבות; אחרים ימנעו מנסיעה באוטובוסים או בקו 40 באופן ספציפי, ויהיו כאלו שיסבלו מתחושות הצפה באירועים פשוטים ויומיומיים, כל אימת שיתקלו בחפץ או באדם שיזכיר להם פרט כלשהו באירוע.

פגיעות פוסט טראומטיות מאופיינות בחודרנות של זיכרונות האירוע, המלוות את הנפגעים באופן בלתי רצוני. מחשבות על מראה פניו של הרוצח, פני הקורבנות, תחושת האימה סביב האירוע ומחשבות על כך שהדברים היו יכולים להיגרם אחרת מבחינתם. תחושות אלה אינן מרפות, ועלולות ללוות את הנפגעים זמן רב – לעיתים עד סוף חייהם.

הסימנים הראשונים שעלולים לרמוז על פגיעה נפשית כתוצאה מהאירועים הם הפרעות שינה, חלומות וסיוטים, תחושת מצוקה, רגישות מוגברת לרעשים, סף תסכול נמוך, קשיים בריכוז, כעס, ולעיתים קהות חושים והתנתקות. הנפגעים אשר נזכרים באירוע מוצפים רגשית בתחושות כעס, בקשיים בריכוז, באופן אשר יכול לפגוע בתפקודם החברתי, התעסוקתי, המשפחתי והזוגי.

אף שלעיתים נראה כי התגובה לאירוע הטראומטי היא רגשית וחולפת, הרי שהפגיעה הפוסט-טראומטית עלולה ללוות את עדי הראייה לשנים ארוכות ולהתבטא לעיתים במחלות רבות נוספות. כך, למשל, העלה מחקר רפואי שהתפרסם לאחרונה שמי שהיה חשוף לפעולות איבה נמצא בסיכון גדול לפתח סוכרת, לעיתים בחלוף פרק זמן קצר בלבד, בשל הלחץ הנפשי בו היה נתון.

במדינת ישראל שבה אירועי הטרור הינם למרבית הצער תדירים, ישנה חשיבות חברתית וציבורית לאפשר שיקום הולם לנחשפים לאירועים הטראומטיים. יש להקפיד על כך שהנחשפים לאירוע הטראומטי יקבלו טיפול ומעקב רפואי ופסיכולוגי הולם, בסמוך כמה שיותר לאירוע, וכן שיקפידו לתעד את כלל תלונותיהם הרלוונטיות.

במקרים שבהם הנחשפים לאירוע חווים מצוקה רגשית ומתקשים או אינם מעוניינים לקבל את הטיפול – מוטלת על קרוביהם האחריות לעודד אותם, וללוות אותם בתהליך השיקומי. לאחר קבלת הטיפול יש לעקוב אחרי שינויים בהתנהגות או בבריאותו של הנחשף לאירוע – ולהפנותו לטיפול אם מופיעים אצלו תסמינים האופייניים לפוסט טראומה.

קיימת חשיבות חברתית לשיקום הנפגעים שבקרבתנו. מי שחייו השתנו בעקבות האירוע, חשוב שיזכה לזכויות המגיעות לו כדין וידרוש מהמדינה את הטיפול ההולם לו זכאים נפגעי איבה. המחויבות של כולנו קיימת לא רק בסמוך לאירוע, כשהרוחות מתלהטות, אלא גם זמן רב לאחריו. בדרישה הזו אין מקום לבושה או לתחושות אשמה, שכן מדובר בזכויות לשיקום להן זכאים כלל אזרחי ישראל במקרה של פגיעת איבה. חשוב לדעת שככל שהטיפול והמודעות מוקדמים יותר, סיכויי ההחלמה גדולים יותר – והסיכון להפוך לנטל על המשפחה ועל החברה קטן יותר.

אם קיים חשש לפגיעה נפשית, על הנפגע לפנות לבירור ראשוני אצל רופא משפחה, פסיכולוג או כל גורם טיפולי אחר. יש לזכור שיש צורך בדווח על הפגיעה למוסד לביטוח לאומי, וממנו יש לדרוש את כל המגיע – טיפול נפשי תומך, קצבה חודשית, פיצויים וזכויות נוספות.

עו"ד יואב אלמגור משמש יו"ר ועדת נפגעי איבה בלשכת עורכי הדין ומייצג נפגעי גוף, נכי צה"ל, נפגעי איבה, נפגעי תאונות עבודה ותאונות דרכים ונפגעי רשלנות רפואית, בוועדות רפואיות של אגף השיקום במשרד הביטחון ושל הביטוח הלאומי ובבתי המשפט.

<http://www.almagorlaw.co.il>

לקריאה נוספת, ראו:

טרור או תאונה? קורבנות פיגועי דריסה עלולים ליפול בין הכיסאות בקבלת פיצוי